

Boplatsspår mellan Katterumsvägen och Fiskebyvägen

L2020:6775, boplats
Pryssgården 1:1
Norrköpings socken och kommun
Östergötland
Leif Karlenby

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB

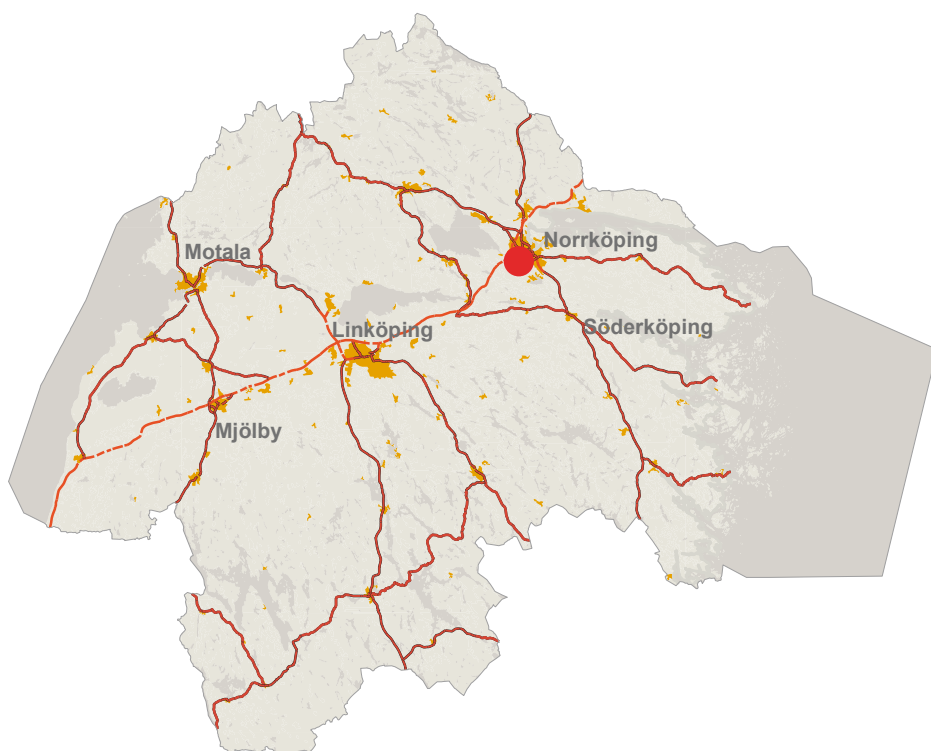
Radiatorvägen 11, 702 27 Örebro

Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se

arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

*Översigtskarta över Östergötlands län med platsen
för schaktningsövervakningen markerad i rött.*

© 2021 Arkeologgruppen AB
Arkeologgruppen rapport 2021:19

Författare	Leif Karlenby
Kvalitetsgranskning	Nina Balknäs
Grafisk form	Nina Balknäs
Omslagsfoto	Kabelschaktet från söder.
Foto	Arkeologgruppen AB om inte annat anges i figurtexten.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgängliga på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

Fastighetskartan: © Lantmäteriet Dnr: R50223371_200001

Terrängkartan, samt GSD-Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2021:19

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING
I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Boplatsspår mellan Katterumsvägen och Fiskebyvägen

L2020:6775, boplat
Pryssgården 1:1
Norrköpings socken och kommun
Östergötland
Leif Karlenby
Lst dnr 431-9315-2020

Tekniska och administrativa uppgifter

Län	Östergötland
Kommun	Norrköping
Landskap	Östergötland
Socken	Norrköping
Fastigheter	Pryssgården 1:1
Fornlämningsnummer	L2020:6775
Lämningsstyp	Boplats
Datering	Förehistorisk (brons- äldre järnålder)
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
Länsstyrelsens beslutsdatum	2020-08-12
Länsstyrelsens diarienummer	431-9315-2020
Uppdragsnummer i Fornreg	202001039
Arkeologgruppens projektnummer	P20057
Projektledare	Leif Karlenby
Fältpersonal	Leif Karlenby
Undersökningstid	2020-09-03
Undersökt yta	27 kvm, 90 löpmeter
Inmätningsteknik	Manuell
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

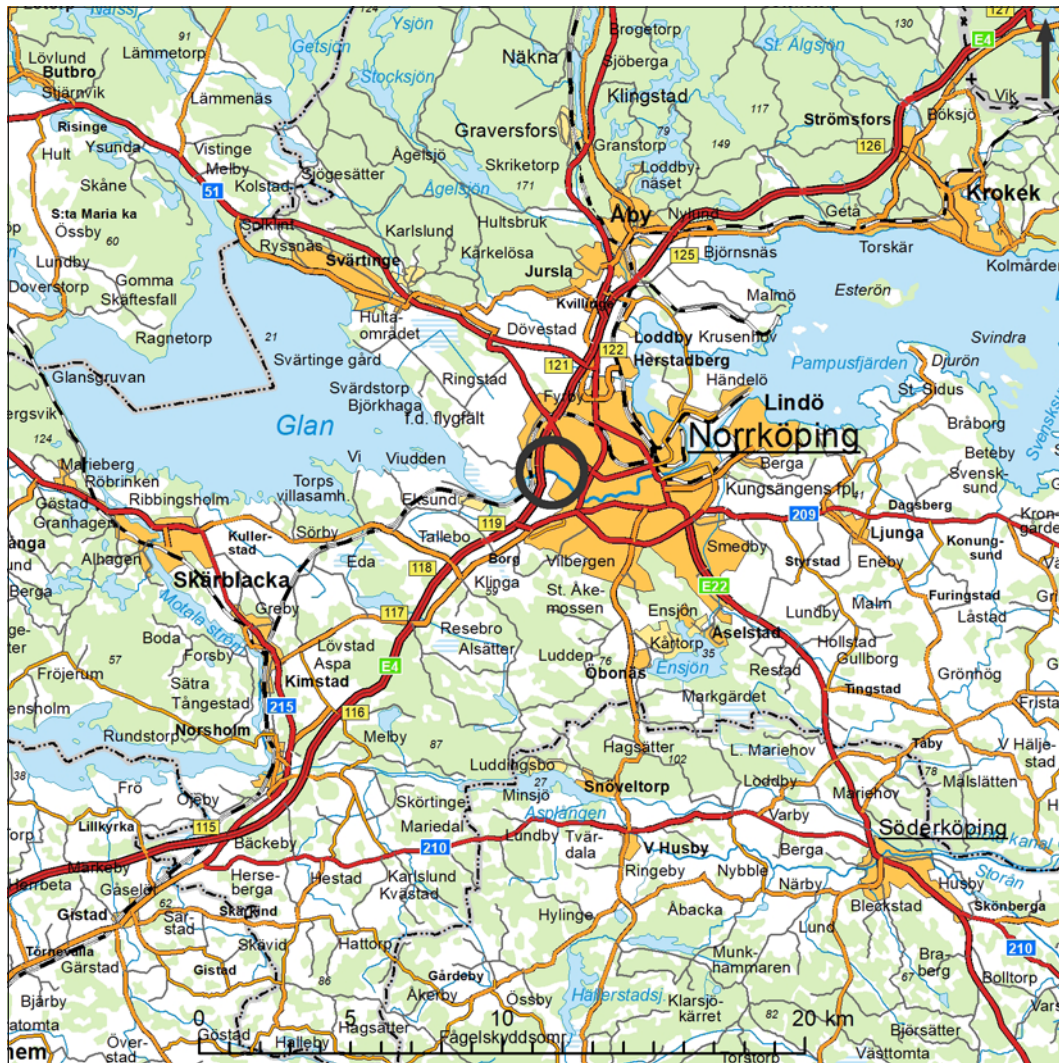
Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

Inga fynd finns att fördela.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Inledning	5
Bakgrund och kulturmiljö	5
Syfte och målgrupper	7
Metod och genomförande	7
Resultat	9
Tolkning	11
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	11
Referenser	12

Figur 1. Karta över Norrköpingstrakten med platsen för schaktningsövervakningen markerad med en svart cirkel. Skala 1:250 000.

Sammanfattning

E.ON Energidistribution AB planerade att lägga om en elkabel mellan Katterumsvägen och Fiskebyvägen i Pryssgården, Norrköping. Eftersom arbetet tangerade en tidigare undersökts en boplats (L2019:2752) med närmare 40-talet stolphål, drygt 30-talet härdar samt ett sammanhängande område med härdar, gropar med mera, beslutade Länsstyrelsen att en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning skulle genomföras.

Vid schaktningen påträffades två stolphål och en grop i det norra partiet i närheten av en lokal elstation. Anläggningarna var nedgrävda i ett kulturlagersblandat, sandigt skikt som övertäckts i senare tid, förmodligen i samband med anläggandet av bebyggelsen i området.

Inledning

E.ON Energidistribution AB planerade att lägga om en elkabel mellan en elstation vid Katterumsvägen och ett elskåp vid Fiskebyvägen. Då skulle de gräva en ledningsgrav mellan de två punkterna. Eftersom det intill denna plats tidigare undersökts en boplats (L2019:2752) med närmare 40-talet stolphål, drygt 30-talet härdar samt ett sammanhängande område med härdar, gropar med mera ansåg Länsstyrelsen att det behövdes en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning.

Arbetet övervakades av Arkeologgruppen AB genom Leif Karlenby och genomfördes den 9 september år 2020.

Bakgrund och kulturmiljö

Ytan låg i nära anslutning till två sedan tidigare kända boplatsområden (L2019:2752 och L2008:8375). Båda var omfattande till yta och innehåll och kunde inte begränsas till storlek. Boplatserna har daterats till äldre järnålder, men det förekom också anläggningar och dateringar till bronsålder (KMR). Under sommaren år 2020 genomförde Arkeologgruppen AB en schaktningskontroll strax nordöst om nu aktuell sträcka. Ett ledningsschakt grävdes längs med Katterumsvägen men bara ett skadat och övertäckt lager påträffades som ändå kan visa på en större utbredning av boplatserna i söder (Karlenby 2020:9). Strax österut finns flera fornlämningar, bland annat ett större block med hållristningar (L2009:5662) där det finns över 400 skålgrovar.

Figur 2. Översiktsskarta över aktuell del av Pryssgården, Norrköping. Området är markerat med ett blått streck. Skala 1:5 000.

Fornlämningarna skall också ses i förhållande till det närmaste fornlämningsbeståndet vilket innefattar Fiskebygravfältet, Pryssgårdsboplatsen samt Himmelstalunds hällristningar. I det sammanhanget kan de många fornlämningarna som finns inom senare tids villabebyggelse och industrier, utgöra rester av skadad, större bebyggelse i området.

Syfte och målgrupper

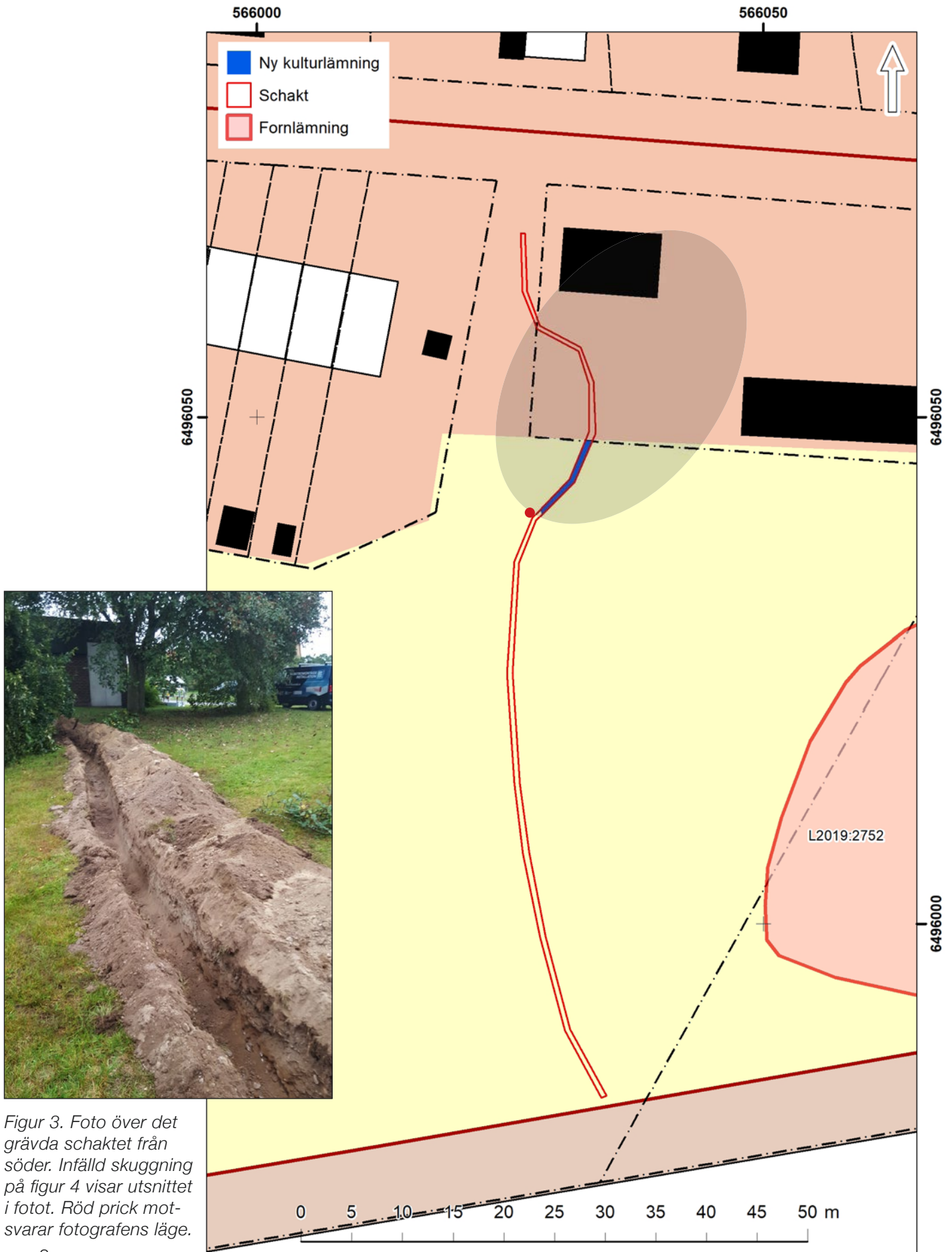
Syftet var i första hand att undvika att fornlämningar skulle komma till skada och om det inte kunde undvikas att de undersöktes och dokumenterades. Då närområdet är rikt på fornlämningar (som kanske till och med utgör delar av ett större, sammanhängande fornlämningsområde) fanns en överhängande risk att det skulle kunna komma fram fornlämningar i det smala schaktet.

Målgrupperna är främst Länsstyrelsen och exploatören som behöver få tillgång till specialiserad information i sitt fortsatta arbete i området.

Metod och genomförande

Schaktningsövervakningen genomfördes genom att arkeolog (från Arkeologgruppen AB) följde med vid grävningssarbetet och bedömde om fornlämning påträffades inom schaktet. I de fall fornlämning skulle påträffas kunde en av tre åtgärder komma i fråga:

- *En mindre omläggning av kabeln i de fall det rör sig om mindre lämningar som stolphål eller härdar. Därvid kan ingrepp i fornlämning undvikas samtidigt som lämningen blir registrerad till läge och yttlig karaktär.*
- *I de fall det är svårare att gå runt dessa mindre anläggningar av grävningstekniska orsaker kan enstaka stolphål, härdar eller liknande små och relativt okomplicerade lämningar undersökas direkt.*
- *Större anläggningar som stora härdar och härdgropar, skärvstenshögar, gravar och andra mer omfattande och komplexa lämningar bör i varje enskilt fall först diskuteras med Länsstyrelsen innan eventuell undersökning kan genomföras. Antingen kan en större omläggning bli aktuell eller så bör en mer ingående och omfattande undersökning genomföras. Detta fordrar antagligen ett nytt beslut.*

Figur 3. Foto över det grävda schaktet från söder. Infälld skuggning på figur 4 visar utsnittet i fotot. Röd prick motsvarar fotografens läge.

Figur 4. Plan över schaktområdet. Med rött markeras schaktet. Ytan där fornlämningar förekom är markerat med blått. Skala 1:500.

Resultat

Schaktet grävdes från nord till syd till en längd av 90 meter. Skopans bredd var 0,4 meter och schaktets djup uppgick till 0,5–0,7 meter. Det område som markerats för schaktets dragning frångicks i ett parti i den norra delen, då där växte flera träd i en mindre dunge som man inte ville skada (se figur 4).

I det parti av schaktet som avvek från den ursprungliga planen påträffades spår av en boplats (L2020:6775, boplats övrig) i den norra delen av schaktet precis där det kom ut på den öppna marken. Anläggningarna skars av schaktet och syntes i sektionen i den västra delen. Lämningarna bestod av två stolphål och en grop inom ett cirka 10 meter långt område. Stolphål A1 var 0,3 meter brett och 0,3 meter djupt. Det var skålformat med rundad botten och innehöll sandig silt som var mörkbrun till brunrå till färgen. Stolphål A3 var 0,5 meter brett och 0,4 meter djupt. Det var skålformat med rundad botten. Fyllningen bestod av sandig silt, mörkbrun till gråbrun till färgen. Mellan de två stolphålen låg en grop (A2) som var 1,5 meter bred och 0,5 meter djup. Fyllningen var gråbrun och bestod av sandig silt. Anläggningarna var nedgrävda genom ett svagt färgat kulturjordsblandat, sandigt skikt som övertäckts i senare tid, förmodligen i samband med anläggandet av bebyggelsen i området.

Figur 5. Ett av stolphålen i schaktkanten. Foto från öster.

Figur 6. Schaktet sett från norr. I fonden syns allén längs Fiskebyvägen, strax öster därom (till vänster i bild) finns boplatser L2019:2752.

Tolkning

Den i schaktet påträffades boplatsen bör utgöra en mindre del av en större bosättning i området. Det känns naturligt att knyta den till L2019:2752 som är belägen enbart 40 meter åt sydöst. De svaga tecknen på tidigare aktiviteter som framkom längs Katterumsvägen indikerar, tillsammans med övriga fornlämningar på en boplatsyta med stor utbredning, men också på ytor med tydligare aktiviteter respektive mindre intensiv användning.

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Syftet var att undvika att fornlämningar skulle komma till skada och om det inte kunde undvikas att de undersöktes och dokumenterades. Vid schaktningarna framkom två stolphål och en grop som dokumenterades i den sektion som bildades av schaktets västra sida. Arkeologgruppen AB anser att uppdraget genomförts enligt undersökningsplanens syfte.

Referenser

Tryckta källor

Karlenby, L. 2020. *Schakt i Katterumsvägen, Pryssgården* L2019:2752
L2008:8375, fastigheten Potatisen 1:1 m.f.l., Norrköping. Östergötland.
Arkeologgruppen AB rapport 2020:47. Örebro.

Digitalt material

Kulturmiljöregistret (KMR), besökt 2021-03-09

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2021:19

